

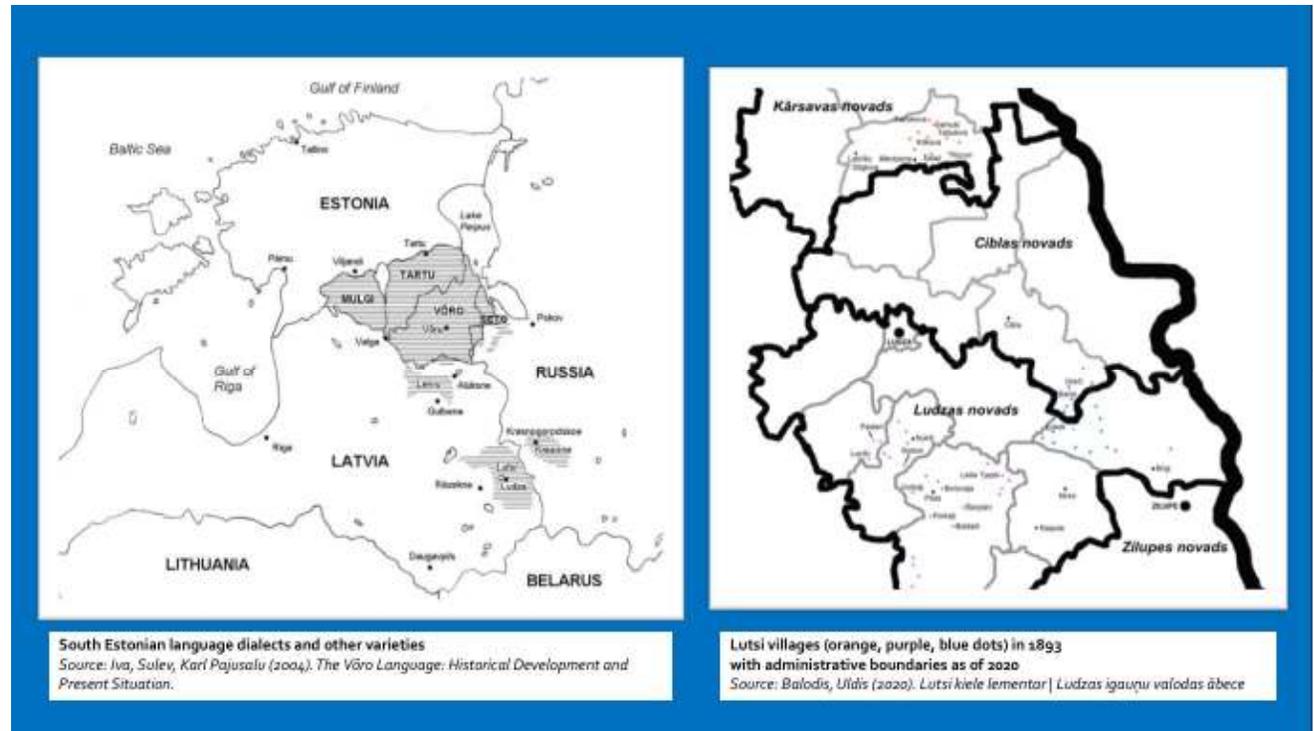
Balodis_#BA20212FLW

Language reacquaintance and Lutsi: An approach to revitalization for a fragmented language

Lutsi is a South Estonian variety spoken until recently around Ludza, Latvia where it developed independently for several centuries. 1/12

@wioldorg

#FragmentedLanguage #BA20212FLW

Lutsi was relatively well documented beginning in the 1890s and there exist several dozen hours of recorded narratives as well as several hundred pages of texts and field notes. But, the scope of these materials is still limited and as such Lutsi is a fragmented language.

2/12

Lutsi, Pylda 27. V. 1911. 1864 1613

1 Ensimäinen kielimies: Ants Mikhal' tatar, v. 70 v. v. Bēla: E1
 2.) kielenä yli 30 vuoden puhunut viroa. Hänen suositteleman
 kielimestarita

5 Pienkuisi kieli: Piter Meksst (vanha nime) 2 k viroa.
 Siitke (Kittova): Ants Jāni poeg Meksst

Luodi kieli: Meikul' (Mekula); Odan Vonda

Urokunsi: Andre Piter poeg Meksst, Mikhal' Andre poeg Meksst,
 Vaaskali kieli: Mlian Jāni poeg Meksst, Barbara Petrovka

10 Kibakkeza ki: Tuomas Jāni poeg Meksst, Barbara Petrovka.
 Škiparišsa karkki puhuvat viroa, Vaaskalosa hyvin
 paljon viroa ymmärtäjiä. - Ihmiset itse kertovat,
 olipa) olivat ennen olleet kabalaisia. KIRS.

13 lähembā (likempānē), mihi (mihen), jezānd, iħā (enon),
 laulda (mif), kotta (kotoa), hīnala (itsekān); mōlētā e^o

15 Pēda meiza eānd tizen nimellān san aikane - kieli: E1
 olipa) monien san kotonan mukaan - virolaiset tanne tulivat
 keigu (ger). Ennen ol' naised eand ihmisiä hyvin vähän

19 kieli mōnda (mif); pōstklāne, karak, hānāga, pihū,
 saurs, kāgu kākū, e^o, kālōne (verevā Keškūkeroga);

The Lutsi language documentation of Finnish linguist Heikki Ojansuu recorded on his 1911 expedition through the Lutsi-villages of eastern Latvia

In the past, Lutsis called themselves Estonians and their descendants consider themselves Latvians/Latgalians or Russians of Estonian descent. But that ancestry is what defines the Lutsi identity and descendant community rather than a separate linguistic or ethnic identity.

3/12

Language reacquaintance is a concept I'm developing for language revitalization geared specifically for fragmented language communities like the Lutsis. The idea is to provide a revitalization goal other than full language revival that seeks to strengthen community identity

4/12

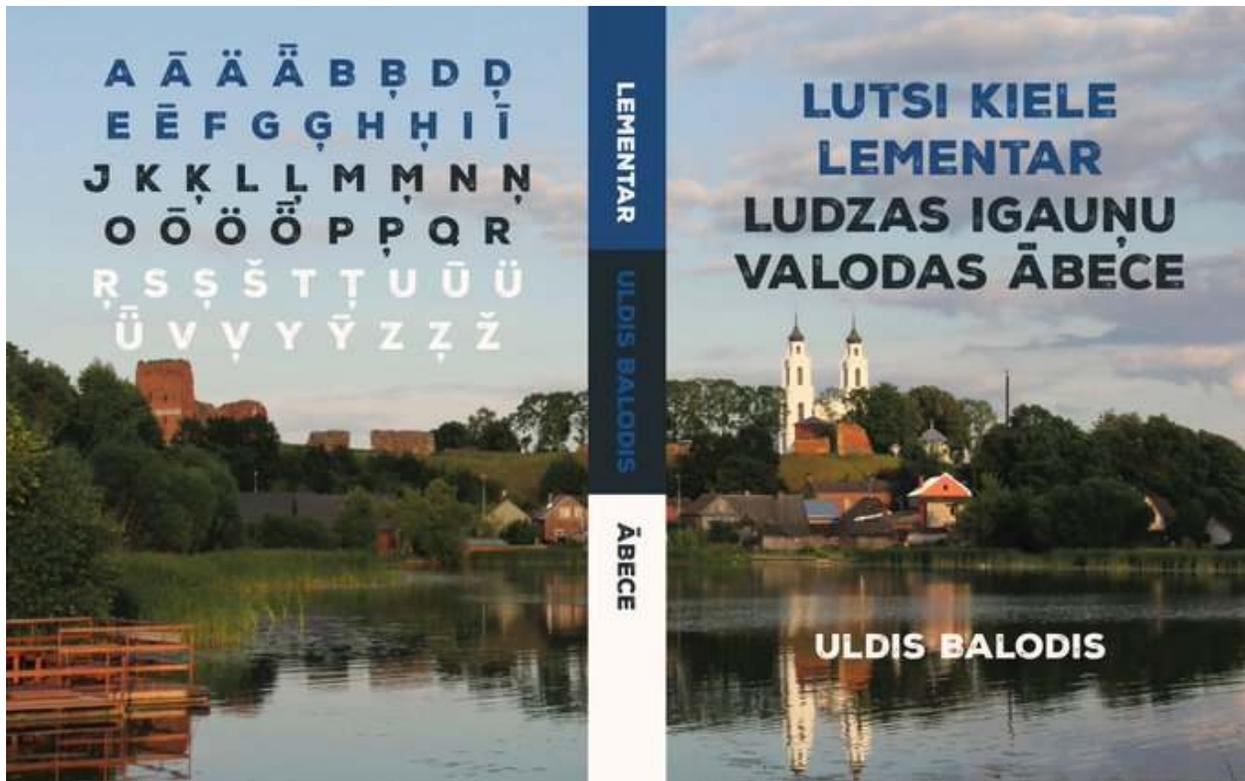
Lutsi descendant and language knowledge holder Anna Leščinska (center) with linguists Uldis Balodis (left) and Karl Pajusalu (right) in Ludza, Latvia (2017). Photo: Uldis Balodis research archive

Presently, the most important thing is to keep the Lutsi identity alive and reintroduction of Lutsi language to not just descendants but anyone interested in the community is a means to accomplish this. It raises interest in this unique local identity and is also just fun.

5/12

So, language reacquaintance can be seen as "language-revitalization-lite". In 2020, I published my Lutsi language primer with this in mind.

6/12

The Lutsi primer is based on my archival research of existing documentation. It contains a phrase list, a topical dictionary of ~500 words for everyday life and nature. Both are meant to be easy to use and to encourage readers to have fun and use a bit of Lutsi.

7/12

LUTSI ÜTLEMIZEQ | LUCU ŠPIKERIS

LUCISKI

Kynelem lutsi kīlt!
Tereq!
Kuis sul lātt?
Kuis teil lātt?
Mul lātt hōste, kui sul?
Mul lātt hōste, kui teil?
Ībā hōste, aitūma!
Kaihost halvaste.
Nāgemist!
Aitūma.
Oleq hūā.
Olkeq hūāq.
Annaq andis.
Ankeq andis.
Ūtš hūā tehrūs!
Paļo ynne sūnnūpāvēst!
Paļo ynne nimepāvēst!
Hūvvi Lāhavytti!
Hūvvi Leigu pūhhi!
Hūvvā Jāni pārvā!
Hūvvā Lāti Eziqsaismispāivā!
Ilozit Tāļzepūhhi!
Kas sa kynelet lutsi kīlt?
Kas ti kynelet lutsi kīlt?
Ma kynele lutsi kīlt.
Ma kynele-eiq lutsi kīlt.
Jah. / Eiq.
(Tereq) hummugust.
Tereq pāvēst.
Tereq ydagust.
Hūvvā ūd.
Mis um suq nimi?
Muq nimi um...
Ma eļā Ludzih/Lātkalih/Lātih.
Ludzimā um illos mā.
Ma sinnu salli.

LATVISKI

Runāsim luciski!
Sveiki!
Kā tev iet?
Kā jums iet?
Man iet labi, kā tev?
Man iet labi, kā jums?
Ļoti labi, paldies!
Dienžēl slīkti.
Uz redzēšanos!
Paldies (uzsvars uz otrās ziļbes).
Lūdzu (uzrunājot vienu cilvēku).
Lūdzu (formāli/uzrunājot vairākus cilvēkus).
Atvairo.
Atvairojiet.
Priekā (saskandinot glāzes)!
Daudz laimes dzimšanas dienā!
Daudz laimes vārda dienā!
Priecīgas Lieldienas!
Priecīgas Līgo svētkus!
Priecīgas Jāņus!
Priecīgu Latvijas Neatkarības dienu!
Priecīgas Ziemassvētkus!
Vai tu runā luciski?
Vai jūs runājat luciski?
Es runāju luciski.
Es nerunāju luciski.
Jā. / Nē.
Labrīt.
Labdien.
Labvakar.
Ar labu nakti.
Kā tevi sauc?
Mani sauc...
Es dzīvoju Ludzā / Latgalē / Latvijā.
Ludzas zeme (apkārtnē) ir skaista zeme.
Es tevi mīlu.

7

*Lutsi-Latvian phrase list from
Lutsi kiele lementar (Uldis Balodis)*

The primer also contains example sentences, highlighting the 3 most important Lutsi noun cases (nominative, genitive, partitive) and a grammatical sketch w ~20 verbs in present and past tense. This gives more advanced students a chance to make their own sentences.

8/12

*Ähn jüvviq / Dzenis or graudus
Foto: U. Balodis, 2016*

*Ähn sū jüvvi.
Dzenis ēd graudus.*

*Ähne sīvaq ummaq mustaq.
Dzena spārni ir melni.*

*Kašš küld ähne.
Kakis dzird dzeni.*

*Sample page from "Lutsi kiele lementar" (Uldis Balodis)
showing example sentences highlighting the
nominative, genitive, partitive cases*

Since language reacquaintance places the language in the context of where it was spoken in order to strengthen community identity, I give information on the main villages where Lutsi was spoken in the 20th century also with language samples documented there.

9/12

Tētiņa un Meikulis Jaroļenko, viņu meita Antonina Nikolajevna, kā arī viņu mazbērni Nikolajs Nikolajevs bijuši Lutsi igauņu valodas tautcēji. Arī šī redzama ģimene un igauņu pētnieki, vācietis meik, depus ģimenes mājās Lielejas Tjapšos. No kreivās: valodnieks Augusts Sangs, Antonina Nikolajevna (?), Tētiņa Jaroļenko, Meikulis Jaroļenko, Meikulis Nikolajevs (?), sievietes, valodnieks Pauls Arvīds, Liele Tjapši, Pēteris paugurs. Foto: V. Nīlins, 1918, ERMF 754.114

LIELO TJAPŠU LUDZAS IGAUNU VALODAS PIEMĒRS

Meikulis Jaroļenko (1866) un Tētiņa Jaroļenko (1867) bija ļoti nozīmīgi valodas tautcēji un parādās gan ierakstos, gan rakstnā valodas dokumentācijā. Jaroļenko pāris arī bija igauņu pētnieka Augusta Sangs tautcēji 1930. gadu nepublicētajiem pētījumiem par Lutsas igauņu valodas fonoloģiju un morfoloģiju.

Tautcēji atāta Augustam Sangam par pētnieka Pauloprīta Volaines Lutsas igauņu ekpedīciju pirmākumiem, kā arī par neskrītīgajiem centieniem nodibāt igauņu skolas Lutsas igauņu bērniem. Teksta pierakstīja Augusts Sangs 1938. gadā, to datozājis Mervi Kalnina (Mervi Kalina) 2009. gadā.

PAULOPRĪTS VOLAINE

Lutsas igauņu valodā	Igauņu valodā	Latviešu valodā
Pile bijēti tuļ Paul Volain miņg poole mā rahvaet otņma rē kauma.	Pārast, bijēim tuļ Paul Voolain [-Pauloprit. Voolain] meie poole maarahvaet [-lutsain] otņma ja vaatama.	Pile tam, vēlāk pie mums nāca Pauls Volaine [-Pauloprīts Volaine] Lutsas igauņu skolīt un skatīties.
Edimāit tuļ Jāni kūllā.	Kūļgpoat tuļ Jāni kūllā.	Vaspīms brauca uz Lieļajiem Tjapšiem.
Timā kūki oļjā-s, kait am.	Teda keegi ei vadnad [-vudnad], kait [tā] om.	Neviens nerodīja, no kurienes [vā] ir.
Timā itre] ... miņg kūnem: "Kait aima oļ?"	Tema itres... Me kūziime: "Kait aima [pārit] oļod?"	Vajā teica... Mēs ptaojām: "No kurienes tu esi?"
Timā itres nūt, et ti mālābbūt ku oļ] tuļma Fēlp Mihhailoviti Kallās.	Tema itres nūt, et te māstote, kai oļ tuļmad Fēlp Mihhailoviti Kallās [-Oskar Kallās].	Vajā teica tā, vai jūš atceraties, kā bija nācis Fēlps Mihailovits Kallās [-Oskars Kallans].
"Ma tuļi timā jūļgi pūti nāde kūllā, kon am mē rahvas.	"Ma tuļi tema jūļgi pūti nādece kūllādece, kus om maarahvas [-lutsā].	"Ei sekaju viņa pūllā uz tiem ciemiem, kur ir Lutsas igauņi.
No tuļi oļimāli Kērbu kūllā. Kērbu kūllās itre: miņg Jāni kūllā Meikuli poole, Jaroļenka poole, too mōstāb hāiti maarviki [-tūti kēvles] rāikāda.	Tuļi kūļgpoat Kērbu kūllā. Kērbu kūllās itre, [et] mīme Jāni kūllā Meikuli poole, Jaroļenka poole, too mōstāb hāiti maarviki [-tūti kēvles] rāikāda.	Vaspīms devon uz Skārpnu ciemu. Skārpnu ciemā teica, dodies uz Liele Tjapšu ciemu pie Meikula, pie Jaroļenko, tas māk iztāl nūt Lutsas igauņu valodā
Mi oļim mā rahvas, omhādodud.	Me oļime maarahvas [-lutsā], omarahvad.	Mēs bijim Lutsas igauņi, ciemiem.
Timā mēle kūnāti et ti oļ mē augulidatā, tie oļ Lutsā mēle sātņā vai sāde Vyntāh.	Tema mēle rāikāis, et tie oļte meie augulidatā, tie oļte Lutsā mēle sātņā [-lutsā] vāi sātud Vyntāh.	Vajā mums teica, ka jūš esat mūs radīnieki, jūš esat uz Lutsas zemē atnākieši vai atnābi no Vēru zemes [Vēru zemes ir igauņu āķenvalstīstīmas].
Vyromāli ka umtas sādeņā kūllā mē sādeņā nomoq kūllā.	Vyromānt om ka sēlās kūllā ja sēlās nōmēd kūllāde.	Vēru zemē arī ir hāti ciemi un hāti nomaakumē ciemiem.

Sample page from Lutsi kiele lementar (Uldis Balodis) showing a spoken language example from the village of Liele Tjapši given in the practical Lutsi orthography as well as Estonian and Latvian translation.

The primer can be used by community members on their own or in a formal setting (school, weekend classes, etc.). Successful language reacquaintance would mean 1) general awareness of/about Lutsi in the community, 2) increased use of Lutsi in casual everyday contexts.

10/12

Language reacquaintance provides a goal to work for (raised awareness of the language strengthening identity), but doesn't have to be an endpoint. Once more basic language knowledge exists if it leads to interest in further revitalization, that is a very doable next step.

11/12

Language reacquaintance is especially suitable for fragmented languages, which are by definition low-resource languages, as it allows a community to revitalize its language as much as is possible and desired without the pressure of focusing on full revitalization.

12/12